

שפת אמת

המבואר

פר' פקודי

**מבואר על ידי
הרה"צ רבי פישל וינגרטן זצ"ל**

התוכן

תרל"ב: האמונה והשבת הם מקור הברכה עמ' ג'
תרל"ב: בשבת נעשים הגשמים והרוחניות אחד עמ' ו'
תר"ס: השלימות שבחיבור כל דבר לשורשו עמ' ט'

להשיג מדי שבוע
לתרומות, הערות והארות

ארץ הקודש: 03-7200159
ארה"ב: 718-9260874
9260874@GMAIL.COM

לשמיעת השיעורים בטלפון:
0732951385

בארה"ב (קול הלשון): 7183952440/3/1/2/9 ל מאפטא, עבודת ישראל

האמונה והשבת הם מקור הברכה

במדרש רב אמונות רב ברכות, זה משה מי שהוא נאמן במדרש איש אמונות רב ברכות, כי קשה לו למה נמנו דברי המשכן והברכה שולטת בדבר שאינו מנוי, וכלל הדברים מה שבמנין אין ברכה שולטת, כיון שנפרד כל אחד בפני עצמו, ובלי מנין הוא בכלל ובכלל יש ברכה כי הכלל דבוק בשורש, ומקור הברכה שמשם נמשך חיות לכל.

ולכך מי שהוא "איש אמונות", פירוש שנמשך אחר השורש, ואף שעושה מעשים גשמיים בפעולת הטבע, מכל מקום יודע וזוכר שהכל מהשם יתברך שורה ברכה במעשיו. וזה היפוך "אף להעשיר". דאיתא "איזהו עשיר השמח בחלקו", פירוש שכל הרצון בעשרו רק מכח שמיוחד הוא לחלקו, מאחר שהזמין לו השם יתברך זה, ולכן אינו אף להעשיר כי כל רצונו במה שמיוחד הוא לו. ואא"ז מו"ר

ז"ל הגיד על הגמרא הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, ופירוש 'נכסים' איתא בגמרא על שנכסין מזה ונגלין לזה, ודקדק כי היה צריך להיות נקרא על שם שנגלה לזה, והוא ז"ל תירץ כי הברכה שורה בדבר הסמוי מן העין, וזה קיום העשירות. וסוף דבריו שידע שהוא מכח השם יתברך וזה "יטע בהן אדר" כו', ולפי הפשוט יש לומר שנקרא על שם שנכסה מזה, כמו שאיתא שיעקר העשירות בזה שמיוחד הדבר לבעליו ונקרא שלו, וזה גם כן "איש אמונות" שכל מעשיו נמשכין אחר חיות השם יתברך כנ"ל ולכך שורה ברכה אף שנמנה, אדרבה שגם כמו שכל דבר בפני עצמו גם כן נמשך אחר השורש כנ"ל, וכן בשבת קודש שורה ברכה על ידי שכל הדברים מתאחדין בשבת להתדבק בשורש החיות, ונעשה כלי מחזיק ברכה כנ"ל.

במדרש איש אמונות רב ברכות וז"ל המדרש פקודי אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד משה כך פתח רבי תנחומא בר אבא איש אמונות רב ברכות, (המדרש רוצה לדייק למה כתיב משכן העדות אשר פוקד על פי משה ולא אמר אשר פוקד משה, אלא הביאור הוא דמשה נתפקד על פי אחרים וזה כשעשה את הוצאות המשכן), **אתה מוצא כל מי שהוא נאמן הקדוש ברוך הוא מביא ברכות על ידו**, (רב ברכות משמע שמביא על ידו שהרי לא אמר איש אמונות הוא יבורך אלא רב ברכות), אבל מי שהוא אינו נאמן כו' לא ינקה, איש אמונות זה משה איש אמונו של הקב"ה "בכל ביתי נאמן הוא" הוי איש אמונות רב ברכות, כל הדברים שהיה נפקד עליהם נתברכו מפיו שהוא נאמן, ואיש כו' לא ינקה זה קרח כו'. (דהיינו שעל כן היה בעשיית מלאכת המשכן זהב וכסף בלא שום חיסרון וגבול, שלא היה זה בדרך הטבע היה זה משום שבא על ידי משה רבינו, מה שאין כן קרח שרצה להתעשר) מה היה סופו ותפתח הארץ את פה ותבלע אותם כו'.

כי קשה לו למה נמנו דברי המשכן והברכה שולטת בדבר שאינו מנוי, וא"כ הוי לכאורה חסרון בברכה, והתשובה מבוארת בזה"ק גם כן שכיון שהיה המנין על ידי משה רבינו היה בו ברכה, וז"ל בגין כך אצטריך לצלותיה דמשה דתשריה עליה ברכאן כו', ומה ברכה ברכך משה? "יהא רעוא דתשרי ברכה על עובדי ידך", וברכתא לא אשרי על האי חשבונא עד כו' דכתיב אלה פקודי העדות משכן העדות אשר פוקד על פי משה.

וכלל הדברים מה שבמנין אין ברכה שולטת, כיון שנפרד כל אחד בפני עצמו, ובלי מנין הוא בכלל הכלל הוא שורש הכל ומשם מקור הברכות והיא בינה¹ שהיא מקור הברכות², ובכלל יש ברכה כי הכלל דבוק בשורש, כל פרט יש לו כלל שהוא השורש שלו וכשסופרים אותו בפרטות הרי זה כאילו מפרידים אותו מהשורש, ואמת היא שתכלית פעולת הספירה יש בה גם תכלית חיובית, והיא להדגיש ולהוציא מכח אל הפועל את המעלה של כל הפרט, ועם זאת מהותה של הספירה היא פירוד, ולכן לא יכול לשלוט עליה ברכה וגם שולט עליו עין הרע וכיו"ב, מה שאין כן הצדיק, שבשעה שהוא סופר אזי מצד אחד מפרט את המעלות של הפרט, ומצד שני אינו מפריד את הפרט מהכלל מפני שהוא עצמו גם כן קשור להשורש, ועל כן המנין שנעשה על ידו הוא חלק מהברכה עצמה, ומקור הברכה שמשם נמשך חיות לכל.

ולכך מי שהוא "איש אמונות", פירוש שנמשך אחר השורש בספר הישר לרבינו תם איתא "ידענו כי הבורא אחד והנבראים רבים, וכל אשר ירחק הנבראים מן הבורא ירבו, וכל אשר יקרבו ימעטו כאשר הענפים רבים, והעיקר אחד כו' כלומר שאם נתרחקים הברואים משורשם על ידי זה נחשבים הברואים להרבה פרטים, וזה בגלל ריחוקם משורשם וזה החיסרון של מנין ומספר, אבל מי שהוא איש אמונות, ונמצא שהוא נמשך אחר השורש, ואצל הנברא הזה אין פירוד ואין רבים כי עושה הכל לאחד יחיד ומיוחד על כן בספירתו אין חיסרון", ואף שעושה מעשים גשמיים בפעולת הטבע, מכל מקום יודע וזוכר שהכל מהשם יתברך שורה ברכה במעשיו. כי המעשים המרובים אינם נתרחקים מבוראם אלא הם נשארים לפי העושה שהוא איש נאמן ומקושר לשורש.

וזה היפוך "אץ להעשיר", דאיתא "איזהו עשיר השמח בחלקו", פירוש שכל הרצון בעשרו רק מכח שמיוחד הוא לחלקו, מאחר שהזמין לו השם יתברך זה, כל הרצון שלו להתעשר הוא רק להשיג את החלק המיוחד שמזמין לו השם יתברך, אבל באמת אם מזמין לו השם יתברך לו חלק קטן יותר הוא מרוצה גם בחלק קטן זה כי אינו רוצה אלא לחלקו, דהיינו להוציא מהכח אל הפועל את חלקו בעולם לעשות בו רצון הבורא ית"ש, ולכן אינו אץ להעשיר, אלא שמח בחלקו, כי כל רצונו במה שמיוחד הוא לו, ואינו רוצה מה שאינו שייך לו.

[1] תולעת יעקב (סוד פסוקי דזמרה): כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, ר"ל כלל הוא מה שהיו כלם בכח, פרט הוא האצילות שנאצל איש איש לדגלו, וכלל שלא תאמר אחר שנאצלו אין להם יותר שום צורך בבעל הכלל הוא הגחלת, ע"כ חזר וכלל לומר שהפרט תלוי ונאחז מן הכלל אשר משם נאצל, ועם כל זה הכלל אינו דן כי אם כעין הפרט, אם העולם כדאי ורוצה הקב"ה לרחם עליהם נעשה גם הדין כעין רחמים ומרחם, ואם אינו כדאי ורוצה הקב"ה להביא דין חוזר הרחמים לדין, והכל בהסתלק ע"י הע"י מן הפרט או בהיותו עמהם. מכלל שהוא צריך לפרט ומפרט שהוא צריך לכלל. מכלל הוא המאור העליון אשר בו כל העשר תלויים והוא צריך פרטיו לפעול מעשיו ולהוציאם לפועל כמשפט אברי הגוף שהם יודעים ופועלים מחשבות השכל, וא"ה הפרט צריך כח וחיות מבעל הכלל, הלא תראה שאין שום תועלת ניכר מאברי הגוף אם לא ע"י הנפש הנותנת להם כח וחיות.

[2] ומכל מקום 'מינה דינין מתערין', דהיינו שמשם שייך הפירוד, ועל כן משם יש מקום אחיזה להדינים כי יש בה שייכות להפירוד.

הברכה שורה
על ידי הידיעה
שהשי"ת מקור
החיות

ווא"ז מו"ר ז"ל הגיד על הגמרא (יבמות מ"ט:) הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, ופירוש 'נכסים' איתא בגמרא על שנכסין מזה ונגלין לזה, ודקדק כי היה צריך להיות נקרא על שם שנגלה לזה, ולמה ההדגשה היא על תיבת 'נכסים' והרי העיקר שבנכסים הוא גילויים לזה. והוא ז"ל תירץ כי הברכה שורה בדבר הסמוי מן העין, וזה קיום העשירות. נמצא שעל ידי שהם נכסים, על ידי זה גופא הם נגלים, וסוף דבריו שידע שהוא מכח השם יתברך וזה "יטע בהן אדר" כו', כלומר שכיון שיודע שהכל מהשם יתברך ואינו עושה בהם פירוד, על כן הם נשארים תחת עיניו של הקב"ה צל כנפיו ולא שולט בהם עין הרע, היוצא שהברכה היא בגלל שזהו חלקו של האדם, שכל עשירותו שרוצה רק לברר את חלקו, וממילא הוא אכן העשיר האמיתי ועל כן באמת שורה הברכה על נכסיו, וכל זה הפך מקרח שכל עניינו היה רק לרצות חלק חבירו.

ולפי הפשוט יש לומר שנקרא על שם שנכסה מזה, כמו שאיתא שעיקר העשירות בזה שמיוחד הדבר לבעליו ונקרא שלו, [כמו שכתב לעיל לפרש "איזהו עשיר השמח בחלקו", שרוצה את חלקו המיוחד לו בשורשו, ולכן נקראים הנכסים בלשון זה, משום שנכסים ממי שאין שייך לו משום שמיוחדים רק לבעליהם, וזה הכוונה נכסים מזה ונגלים לזה], וזה גם כן "איש אמונות" שכל מעשיו נמשכין אחר חיות השם יתברך כנ"ל [שאינו רוצה אלא מה שזימן לו השם יתברך], ולכך שורה ברכה אף שנמנה, על כן נקרא אדם זה "איש אמונות", כי כל מעשיו נמשכין אחר חיות השם יתברך - כי אמונה היא מלשון המשכה כידוע [וגם במגילתו, אינו מפריד הדבר בדעתו כביכול שהממון שלו לשכוח מזה שלי העושר והכבוד נאום ה', וממילא אינו מפסיק ממנו הברכה], אדרבה שגם כמו שכל דבר בפני עצמו גם כן נמשך אחר השורש כנ"ל, זו היא אכן העבודה של ה"איש אמונות", כי פשוט שבשעת ההשפעה השפיע מקושר לשרשו, אלא שאפילו בשעה שהשפיע כבר ירד ונראה כמציאות לעצמו מכל מקום הוא מחזיר את כל הפרטים לשורשם, [שגם בשעה שהכסף ברשותו הרי הוא מכיר כי "לי הכסף ולי הזהב נאום ה'"].

וכן בשבת קודש שורה ברכה, על ידי שכל הדברים מתאחדים בשבת להתדבק בשורש החיות, ונעשה כלי מחזיק ברכה כנ"ל, שבת היא מקור הברכה הכללי, שאין בה כלל התחלקות לפרטיות, ובזוה"ק מקשה כיון שהשבת היא מקור הברכות למה לא היה בה מן, ומתרץ הזוה"ק כי מיניה מתברכין כל שיתא יומין, ולכאורה אינו מובן מה התירוץ, ולפי דברי רבינו יובן כי ברכה מפורטת יכולה להתפרד לדבר מסויים לחפץ או מאכל או איש זה, אבל מכיון שהיא מקור הברכות היא למעלה מהתחלקות לפרטים, אלא כל הברכות מתקשרים לשבת ועל ידי זה שורה הברכה בששת ימי המעשה. יעזור השם יתברך שנזכה להיות מקושרים למקור הברכות ועל ידי זה נזכה להתברך בברכת עולם ונזכה לגאולה השלימה בב"א.

בשבת קודש
מתדבקין כל
הנבראים במקור
חיותם

בשבת נעשים הגשמיות והרוחניות אחד

ועל דרך הרמז "פקודי המשכן" הם המצוות - פקודי ה' ישרים והם מביאין השראת השכינה, לכן נקרא פקודי המשכן משכן העדות, פירוש איך בא השראת השכינה על ידי המצוות, על ידי שכל מצוה היא קבלת מלכותו יתברך, שהוא עדות שמשועבדים אנחנו לעשות רצון המקום ברוך הוא אבינו מלכינו, ועל ידי העדות זה שבני ישראל מעידין עליו יתברך משרה הקב"ה שכינתו על המצוות.

דאיתא הביט הקב"ה בתורה וברא העולם, להבין דברי חכמים יש לשים לב איך יצאו מעשה בראשית מכח עליון שהוא גבוה מעל גבוה, אך על ידי התורה והמשפט, כי משפט יש בכל דבר להתנהג בדבר זה על פי התורה, ומצד זה יש קיום לכל המעשים, מצד שיש להם שייכות אל התורה שהוא רצונו יתברך.

וכמו שברא הקב"ה בהעולם בכח התורה, כמו כן כפי מה שבני ישראל מבררין זאת שכל קיום העולם הוא על ידי התורה ומצוות שמתלבשין בעשיה כל כך מעוררין השגחתו יתברך כמו בשעת הבריאה, וזהו שאיתא "אורייתא וקוב"ה וישראל חד", שמעידין זה על זה, כדאיתא במדרש, וזהו משכן העדות והבן כי הוא כלל גדול בתורה.

אלה פקודי המשכן משכן העדות כו' עדות הוא שמחל הקב"ה חטא העגל, ובגמרא עדות הוא שהשכינה שורה בישראל כו' כי המשכן היה תיקון החטא, ומקודם החטא לא הוצרכו לעבודה במעשה ומלאכה על ידי שהקדימו נעשה לנשמע היה בטל כח העשיה לגמרי ואחר שחטאו במעשה הוצרכו לברר העשיה לגמרי, ואחר שחטאו במעשה הוצרכו לברר בפועל על ידי מעשה, שעל ידי שעשו המשכן ברצון המקום ברוך הוא כדכתיב "כאשר צוה" כו' היה זה עדות שעדיין הם במדרגת שם בני ישראל, שמיוחדין להקב"ה שלא יצאו מבחינת מדריגתם על ידי החטא ח"ו, שיש חטא במקרה כו' כמו שכתוב בספרים. ומעשה המשכן היה עדות למדריגה הראשונה שהיה להם קודם החטא, ובמדרש מה נעשה במותר, אמר הקב"ה עשה משכן לעדות, יובן על פי דברינו דכתיב "והמלאכה היתה דים והותר" ומקשים דלאו רישא סיפא, דכיון דהותר לא שייך דים.

אך באמת מאי טעמא לזה שהיה מותר, כי אם בני ישראל היו מוכנים לתת נדבת המשכן מאיזה צד שבא להיות מותר, אך נראה כי היה זה עצמו לברר כי מדריגת בני ישראל למעלה ממעשה המשכן כמו שהיו קודם החטא, רק שלא יכלו להתקרב למדריגתם אחר החטא אם לא באמצעות מעשה המשכן ואחר המשכן נתברר שהם למעלה מבחינת המעשה, ונמצא שהמותר הוא עדות והבן.

אלה פקודי המשכן משכן העדות כו' עדות הוא שמחל הקב"ה חטא העגל, ובגמרא עדות הוא שהשכינה שורה בישראל, בשמו"ר (נד א), מה היא עדות, אמר רשב"ג עדות היא לכל באי עולם שיש סליחה לישראל, (דהיינו שמחל להם על עוון העגל שהרי אמר שיכנו משכן שישרה בתוכו, והמדרש מאריך במשל כהמשך הדברים), ד"א אמר רבי יצחק משל למה הדבר דומה למלך שנמל אשה וחיבבה יותר מדאי, כעס עליה והניחה, והיו אומרים לה שכנותיה אינו חוזר בעליך עוד, לימים שלח לה המלך ואמר כבדי את פלטינ שלי והציעי את המיטות שביום פלוני אבא אצלך, כיון שהגיע יום פלוני בא המלך אצלה ונתרצה לה ונכנס אליה לפלטינ ואכל ושתה עמה ולא היו שכנותיה מאמינות, כיון שהיו מריחות ריח בשמים, באותה שעה ידעו שנתרצה לה המלך, (כי דרך הבשמים להשימם רק בחדר היחוד של המלך והמלכה בשעה שמתחידים יחדיו).

כך הקב"ה חיבב את ישראל כו', והביאם לפני הר סיני ונתן להם את התורה וקראן מלכים שנאמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, אחר ארבעים יום חטאו, באותה שעה אמרו עובדי כוכבים אינו מתרצה להם עוד, שנאמר (איכה ד, טו) אָמְרוּ בְּגוֹיִם לֹא יוֹסִיפוּ לָגוֹר, כיון ששלח משה לבקש רחמים, מיד סלח להם הקב"ה ואמר "ויאמר ה' סלחתי כדברריך", אמר משה רבון העולם הריני מפוים שמחלת לישראל, הודיע לעיני כל האומות שאין בלבך עליהם, אמר לו הקב"ה חייך הריני משרה שכונתי בתוכם, שנאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ומכירים שמחלתי להם, לכך נאמר משכן העדות שעדות היא לישראל שמחל להם הקב"ה עיי"ש.

תכלית המשכן
לתקן כח העשיה
שנפגם על ידי
חטא העגל

כי המשכן היה תיקון החטא, ומקודם החטא לא הוצרכו לעבודה במעשה ומלאכה כי היו למעלה מעולם העשיה, על ידי שהקדימו נעשה לנשמע היה בטל כח העשיה לגמרי שביטלו מהם את כח העשיה שבעולם הנוגע אליהם, ואחר שחטאו במעשה הוצרכו לברר העשיה לגמרי, ואחר שחטאו במעשה כמו שכתוב קלקלתם בנעשה הזהירו בנשמע, הוצרכו לברר בפועל על ידי מעשה, כדי לתקן את כח העשיה, שעל ידי שעשו המשכן ברצון המקום ברוך הוא כדכתיב פֶּאֶשֶׁר צִוָּה כו' (שמות ל"ט מ"ג) היה זה עדות שעדיין הם במדרגת שם בני ישראל, דהיינו שהם בניו של הקב"ה, שמיוחדין להקב"ה שלא יצאו מבחינת מדריגתם על ידי החטא ח"ו, שיש חטא במקרה כו' כמו שכתוב בספרים, בספרי המהר"ל מבואר כי יש חטא במקרה ויש חטא בעצם, דהיינו שאצל יהודי החטא הוא במקרה אבל בעצמותו אינו שייך לחטא אלא הוא למעלה מחטא, דהיינו אצל גוי החטא הוא מצד דרגתו האמיתית, אבל אצל יהודי הרי זה בגלל שהיצר הרע כפה אותו שהרי על כן "גט מעושה על פי חכמים כשר", כמו שכתב הרמב"ם שכל יהודי רוצה לעשות רצון הבורא ב"ה ורק שהיצר הרע כופה אותו לעבור על רצון השם, וכשכופין אותו נכנע יצרו הרע ומגרש ברצונו הטוב. ומעשה המשכן היה עדות למדריגה הראשונה שהיה להם קודם החטא.

ביאור דברי
המדרש בחשיבות
המותר

ובמדרש מה נעשה במותר, אמר הקב"ה עשה משכן לעדות, וז"ל המדרש (שמו"ר נא ס"ב וכע"ז בתנחומא), נכנס משה אצל בצלאל ורואה שהותיר מן המשכן, אמר לפני הקב"ה עשינו מלאכת המשכן והותר, מה נעשה במותר, לך ועשה בהם משכן לעדות, כו' כיון שבא לית חשבון אמר כך וכך יצא למשכן וביתר עשיתי משכן לעדות, הוי אלה פקודי המשכן משכן העדות, עכ"ל המדרש [וקשה הא לא מינו שנעשה דבר מה מהנותר מהמשכן, וכן הקשה החידושי הרי"ם (מובא בשיח שרפי קודש ח"ג לפ' ויקהל)]. יובן על פי דברינו דכתיב (שמות לו, ז) וְהַמְלָאכָה הָיְתָה דִּים לְכָל הַמְלָאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר, ומקשים [כל המפרשים] דלאו רישא סיפא, דכיון דהותר לא שייך דים, [שהרי פירוש תיבת דים היא שהיה באותו שיעור ממש שהיה נצרך, ותיבת המותר מורה על היות יותר מהנצרך].

המותר הראה
על כך שבני
ישראל הגיעו
לכח שלמעלה
מהעשיה

אך באמת מאי טעמא לזה שהיה מותר, כי אם בני ישראל היו מוכנים לתת נדבת המשכן מאיזה צד שבא להיות מותר, אך נראה כי היה זה עצמו לברר כי מדריגת בני ישראל למעלה ממעשה המשכן כמו שהיו קודם החטא, רק שלא יכלו להתקרב למדריגתם אחר החטא אם לא באמצעות

מעשה המשכן, ואחר המשכן נתברר שהם למעלה מבחינת המעשה כדי להגיע למדרגתם העצמית, שנאבדו מהם אחר שקלקלו במעשה על ידי מעשה העגל - וממילא לא יכלו להתקרב למדרגתם רק אחר מעשה, אבל במעשה המשכן נתבררה המדרגה העצמית שלהם שלמעלה מבחינת המעשה, שהיא הקשר העצמי שבין ישראל להקב"ה, **ונמצא שהמותר הוא עדות והבן**. מכיון שהגיעו למדרגה גבוהה זו, הרי המותר שלא עשו בו כלום, הורה על כך שהגיעו למדרגה זו שלמעלה מעשיה.

השראת השכינה
באה על ידי
קבלת עומ"ש
שבמצוות

ועל דרך הרמז "פקודי המשכן" הם המצות - (תהילים יט, ט) **פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָאֵל מִשְׁמַחֵי לֵב, וְהֵם מְבִיְאִין הַשְּׂרָאָה הַשְּׂכִינָה**, - המצוות מביאין השראת השכינה מכיון שהם מכניסים קדושה בבני ישראל ובני ישראל מביאים קדושתם בנדבתם למשכן, נמצא שעל ידי המשכן היא השראת השכינה, **לכן נקרא "פקודי המשכן" - משכן העדות, פירוש איך בא השראת השכינה על ידי המצות, על ידי שכל מצוה היא קבלת מלכותו יתברך, שהוא עדות שמשועבדים אנחנו לעשות רצון המקום ברוך הוא אבינו מלכינו, שהרי כל המצוות עניינם אחד - קבלת עול מלכות שמים, שאנו מקיימים מצוותיו על ידי שאנו עבדיו ומחוייבים לעשות רצונו. ובאמת יש להפליא על לשון רבינו, שנקט "משועבדים" לשון עבדות ונקט לשון "אבינו" שהוא לשון בנים, וביאור הענין הוא שהקבלה אשר אנו מקבלים על עצמינו עול מלכות שמים, היא מתוך אהבה של בנים לאביהם, ועל ידי העדות זה שבני ישראל מעידין עליו יתברך משרה הקב"ה שכינתו על המצות.**

העולם נברא על
ידי המצוות

דאיתא הביט הקב"ה בתורה וברא העולם, להבין דברי חכמים יש לשים לב איך יצאו מעשה בראשית מכח עליון שהוא גבוה מעל גבוה, והיא הקושיא המפורסמת איך יצא כח העשיה של מעשה בראשית שהוא כח מוגבל מכח המרומם והנעלה שהוא א"ס, אך על ידי התורה בכללות והמשפט בפרטות, כי משפט יש בכל דבר להתנהג בדבר זה על פי התורה, ומצד זה יש קיום לכל המעשים, מצד שיש להם שייכות אל התורה שהוא רצונו יתברך, שעל ידי שהתורה מורה איך להתנהג בעניני העולם, הרי זה מצד התורה מוכרח קיום הנבראים וזהו קיומם.

וכמו שברא הקב"ה בהעולם בכח התורה, כמו כן כפי מה שבני ישראל מבררין זאת שכל קיום העולם הוא על ידי התורה ומצות שמתלבשין בעשיה, כמו כן מעוררין השגחתו יתברך כמו בשעת הבריאה, שהרי הם מבררין מציאות זו של "אסתכל באורייתא וברא עלמא", ולא עוד, אלא בזה"ק מוסיף אח"כ "בר נש אסתכל באורייתא ומקיים עלמא", וזהו שאיתא "אורייתא וקוב"ה וישראל חד", שמעידין זה על זה, כדאיתא במדרש, מובא בתוס' חגיגה ג', וזהו "משכן העדות", והבן כי הוא כלל גדול בתורה.

השלימות שבחיבור כל דבר לשורשו

והנה כתיב משכן העדות כי זה עיקר העדות של בני ישראל להמשיך שפע קודש בעולם, דכתיב אתם עדי נאום ה', פירוש כשנענים מן השמים, ולכן יש עדות במקום ובזמן כמו שזכו בני ישראל במעשיהם לעשות המשכן ולשכון השכינה בתוכם, כמו כן בשבתות וזמנים שהקדושה יורדת בזכותן של בני ישראל וכמו כן בנפשות כשזוכין להמשיך הקדושה מלמעלה בנפש.

וכתיב "ובצלאל כו' עשה את כל אשר צוה ה' את משה", לפי שבעשיית המשכן נרמזין כל התרי"ג מצוות, דכמו שיש רמ"ח ושס"ה מצות לתקן כל ציור האדם לשרות בו הארץ הקדושה וזה תכלית המצוה התקשרות האיברין וגידין בשרשם כמו כן במשכן נמצא זה הציור ונקרא "עבודת הלוים" מלשון התחברות ודביקות אל השורש והכל ענין אחד.

במדרש רב אמונות רב ברכות, זה משה מי שהוא נאמן הקב"ה מביא ברכות על ידו, ואף להעשיר זה קרח כו', דאיתא כלי מחזיק ברכה זה שלום, זה ענין איש אמונות להיות כל מעשיו דבוקים בשורשו כמו שכתוב יתד במקום נאמן, אז נקרא שלום, כי החלק שלמטה אינו שלום רק בהתדבקות לחלק שלמעלה, וזה היה בחינת משה רבינו עליו השלום משה בלי פסיק ונקרא "איש האלקים", חציו איש וחציו אלקים, וכן היה המשכן משכן, כמו שכתוב כעיר שחבורה לה, וזה היה תכלית כל המשכן להיות כלי מחזיק ברכה לכל העולם, וכמו כן שבת בזמן שכל מעשיה כפולים, לחם משנה מזמור שיר זכור ושמור כמו שאיתא במדרש, והוא בחינת שלום הנ"ל ונותן ברכה לכל הזמן, והם ג' סעודתי דמהימנותא כענין איש אמונות בנפש, ומשה רבינו עליו השלום נותן ברכה לכל הנפשות כו שכתוב וזאת הברכה כנ"ל לפי שהוא איש אמונות וקרח כתיב "ויקח קרח - ואתפליג", בעל מחלוקת היפוך בחינת השלום. כמו שכתבתי במקום אחר מזה.

במדרש (שמו"ר נא, א) **איש אמונות רב ברכות** (משלי כח, כ) **זה משה, מי שהוא נאמן הקב"ה מביא ברכות על ידו, ואף להעשיר זה קרח כו' ז"ל המדרש** "איש אמונות רב ברכות" אתה מוצא כל מי שנאמן הקב"ה מביא ברכות על ידו, מי שאינו נאמן ואף להעשיר לא ינקה, איש אמונות זה משה שהוא נאמן של הקב"ה הוי איש אמונות רב ברכות, שכל הדברים שהיו ממונה עליהם היו מתברכים לפי שהוא נאמן, "ואף להעשיר לא ינקה" זה קרח שהיה לוי וביקש ליטל כהונה גדולה.

דאיתא כלי מחזיק ברכה זה שלום, זה ענין "איש אמונות" להיות כל מעשיו דבוקים בשורשו כמו שכתוב (ישעיה כב, כג) **ותקעתי יתד במקום נאמן**, היתד תוקע ומחבר שני גופים זה לזה, והיא מהותו של אדם נאמן אשר הוא דבוק לשורשו ואינו עושה פעולות שאין להם קשר לשורש למעלה, [ועושה רק פעולות שיש בהם שלימות ונעשות בשלימות הרומזת ופועלת ברוחניות שהוא המקור של כל דבר], **אז נקרא שלום, כי החלק שלמטה אינו שלום רק בהתדבקות לחלק שלמעלה, כמ"ש כי כל בשמים ובארץ, דאחיד בשמיא וארעא, וזו היה בחינתו של משה רבינו.**

האדם שמעשיו
דבוקים בשורשו
הוא איש שלום
ואמונות

וזה היה בחינת משה רבינו עליו השלום משה בלי פסיק, כדאיתא בשמו"ר (ב, ו) שמושה רבינו שהיה מלובש בגוף היה מחובר לשורשו למעלה, וז"ל המדרש ויקרא אליו אלקים מתוך הסנה ויאמר משה משה, אתה מוצא באברהם אברהם, יעקב יעקב יש בו פסיק, שמואל שמואל יש בו פסק אבל משה בלי פסק, למה כן, משל לאדם ששמים עליו משא גדול וקורא פלוני פלוני קרובי פרוק מעלי משוי זה. כלו' קורא לחבירו מפני שצריך אותו בדחיפות כביכול, וזה משה רבינו שהוא משה שלמעלה, הוא מחבר עליונים ותחתונים, ולכן אין בו פסיק.

ונקרא (דברים לג, א) אִישׁ הָאֱלֹקִים, דהיינו שאין פירוד בין האיש שבו לאלקות שבו כביכול, **חציו איש וחציו אלקים**, זה מפני שכל פעולה שעושה בתור איש [דהיינו אכילה ושתייה וכיו"ב], מכיון הוא בו לחלק האלקות שבו ועל ידי זה הוא מחבר ומיחדו לחלקו עליון שהוא רוחניותו, **וכן היה המשכן משכן** כמו שכתוב "אלה פקודי המשכן משכן העדות", **כמו שכתוב** (תהילים קכב, ג) **יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שְׁחֻבָּרָה לָהּ יִחַדְיוּ הַמִּשְׁכָּן שְׁלֹמֹה הָיָה מְחוּבֵר לַמִּשְׁכָּן שְׁלֹמֹה**, ולכן איתא בספה"ק – והובא ג"כ בשפת אמת – שכל ציורי המשכן וכליו, כולם היה מרומז בהם סימנים נפלאים לעולמות העליונים והנוראים למעלה למעלה עד אין חקר.

המשכן מחבר
את עולם העשייה
לשורשו למעלה
וממילא ממשיך
ברכה

וזה היה תכלית כל המשכן להיות כלי מחזיק ברכה לכל העולם, ענין המשכן שהיה מצומצם דווקא בזה העולם היה לחבר עליונים ותחתונים, וממילא משם נמשך השפע לכל העולם, **וכמו כן שבת בזמן, שכל מעשיה כפולים, לחם משנה מזמור שיר ליום השבת, זכור ושמור, כמו שאיתא במדרש וז"ל המדרש שוחר טוב** (תהילים צב, ב), **מזמור שיר ליום השבת** אמר רבי יצחק ראו כי ה' נתן לכם את השבת מהו ראו, אמר רבי יוסי מרגניתא דיהיבא לכל – ראו המרגלית שנתתי לכם – כל עסקי שבת כפולים, שני העומר כפול שני העומר לאחד, קרבנו כפול שנאמר וביום השבת שני כבשים, עונשו כפול שנאמר מחלליה מות יומת, שכרה כפול שנאמר וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד כו' ורואים שזה ענין שהכל כפול בה כי מחברת עליונים ותחתונים. **והוא בחינת שלום הנ"ל ונותן ברכה לכל הזמן, והם ג' סעודתי דמהימנותא כענין איש אמונות בנפש.**

משה רבינו מחבר
את כח האנושי
לשורשו למעלה
וממילא ממשיך
ברכה לכל
הנפשות

ומשה רבינו עליו השלום נותן ברכה לכל הנפשות, כמו שכתוב "וזאת הברכה", כנ"ל לפי שהוא איש אמונות דהיינו שאינו עושה שום דבר בפירוד משורשו, וכל דבר שעושה למטה הוא מחובר ג"כ לשורשו למעלה, ולכן מכיון שהוא איש אמונות הוא ג"כ מקור הברכות, **וקרח כתיב** (במדבר טז, א) **וַיִּקַּח קִרְחָ – ואתפליג קרח, בעל מחלוקת היפוך בחינת השלום**. דהיינו מפני שהיה בעל מחלוקת דהיינו מלשון חלוקה, שהוא מפריד כל דבר ממקורו שבו הוא שלם וכך הוא נהיה "חלק" שאינו מושלם, **כמו שכתבתי במקום אחר מזה**. (קרח תרג"א ד"ה במשכן) ושם מסביר מה ענינו של בעל מחלוקת, וז"ל כי באמת שלום שהוא מידה טובה הוא ג"כ מתוך המחלוקת, שהרי לא שייך שלום רק בין ב' צדדים, אבל אם הוא במחלוקת שלשם שמים זוכין אל השלום, כי אמת כל אדם יש לו דיעה מיוחדת בתורה, וכל בעל מחלוקת צריך לידע כי גם

לחבירו יש דעה אחרת ולא להיות עומד על דעתו רק לבקש האמת, ואז ה' יתברך ביניהם ונעשה השלום" עכ"ל, ורואים שכן היו כל התנאים והאמוראים, שדווקא מתוך המחלוקת באו לאמת, להלכה הצרופה והשלימה.

שבתות ויו"ט
מעידים על
הדבקות בשורש

והנה כתיב "משכן העדות", כי זה עיקר העדות של בני ישראל להמשיך שפע קודש בעולם, דכתיב (ישעיה מג, י) **אַתֶּם עַדִּי נְאֻם ה'**, פירוש כשנענים מן השמים, שכשיהודים נענים מלמעלה בתפילתם שמתפללים למטה, הרי זה עדות על מציאות ה' והנהגתו את העולם, ולכן יש עדות במקום ובזמן, כמו שזכו בני ישראל במעשיהם לעשות המשכן ולשכון השכינה בתוכם, כמו כן בשבתות וזמנים שהקדושה יורדת בזכותן של בני ישראל, וכמו כן בנפשות כשזוכין להמשיך הקדושה מלמעלה בנפש.

במשכן כלולים
כל המצוות
המורים על חיבור
לשורש

וכתיב **וּבְצִלָּאֵל כו' עָשָׂה אֵת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה**, וקשה מהו אומרו "את כל אשר צוה ה' את משה" ומשמע שקיים כל התרי"ג מצוות, והרי כאן נזכר רק קיום הציווי בנוגע למשכן, לפי שבעשיית המשכן נרמזין כל התרי"ג מצוות, דכמו שיש רמ"ח ושס"ה מצוות לתקן כל ציור האדם לשרות בו הארץ הקדושה, וכיון שעשאה בכוונה לחבר את המשכן שלמטה לשכן שלמעלה שהוא התרי"ג מצוות לכן נחשב לו כאילו קיים כל המצוות, וזה תכלית המצוה התקשרות האיברין וגידין בשרשם, דהיינו שאיברי האדם הם רק רמזים לשורשם למעלה שהם המצוות, ולכן על ידי קיום מצוות עשה ממשיכים את החיות החיובית לעולם, ועל ידי קיום השס"ה מצוות לא תעשה סותמים ושומרים את החיות שלא יהיה בו תפיסה לסטרא אחרא, ועל ידי זה נעשה התקשרות עליונים ותחתונים [ואפשר שזה לשון מצוה מלשון צוותא וחיבור האיברים לשורשם] -

- כמו כן במשכן נמצא זה הציור כידוע, ואיתא במדרש שהמשכן מקשר עליונים ותחתונים, ובכל פרט ופרט וכל כלי וכלי שבמשכן מרומז פרט אחר שבעולם, ונקרא המשכן **עֲבֹדַת הַלְוִיִּם**, מלשון "ונלוו עליך וישרתוך", מלשון התחברות ודביקות אל השורש והכל ענין אחד, דהיינו שכל הדברים שלמדנו כעת הם שזו היתה עבודתו משה רבינו לקשר עצמו להשורש ולקשר את ישראל אליו ועל ידי זה - שהוא כולל את שני הבחינות - יחבר אל כל ישראל לשורש, וכן יש לחבר את המשכן לשורשו למעלה וירושלים לשורשו למעלה, ושבת שלמטה לשבת דלמעלה, ובחינת שלום היא ג"כ עד"ז - כי כל בשמים ובארץ, ומשה רבינו הוא מקור כל הברכות וכל שפע השלום וכל הנפשות, וקרח היה בהיפך.

היוצא מזה הוא שבמשכן הוא השראת שכינתו ית' בבחינת מקום, ובשבתות וימים טובים הם השראת שכינתו ית' בבחינת זמן, יה"ר שנזכה לחבר עליונים ותחתונים, והיה המשכן אחד, שהלמעלה והלמטה יתחברו, וממילא והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד בב"א.

